

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

St. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1902. Leto XIX.

Obseg: Kako se konjem odpravi razvada, da ne brcajo ali grizejo. — Samopomoč in državna pomoč v kmetijstvu. — Vipavsko sadjarstvo. — Vrednost in raba umetnih gnojil v naših razmerah. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Kako se konjem odpravi razvada, da ne brcajo ali grizejo.

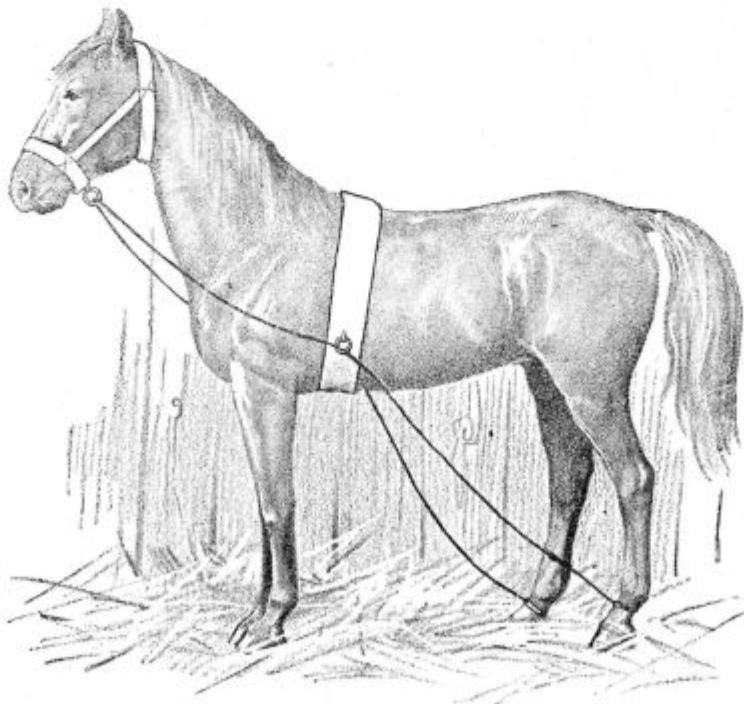
(Obenem odgovor na 182. vprašanje.)

Mnogo je konj, ki za seboj ne morejo trpeti človeka ali pa drugega konja ter precej brcnejo. So celo konji, ki skušajo brcati osebe, stoječe ob strani. Vzrok temu je slaba vzgoja konja, zlobnost in v hlevu tudi nevoščljivost med konji zaradi krme.

Da bi konje brcanja odvadili, so poskusili že razna sredstva. Eno najboljših sredstev je, konju okrog nosa dejati jermen, ki ima spodaj pritrjen obroček. V ta obroček se pritrdi vrv, ki gre skozi obroček trebušnega pasa in je privezana na bicelj zadnje noge, kakor kaže podoba 60. Če konj brcne, potem se vrv napne in konj dobi z jermenom močen udarec na nos. Vrvi pa ni premočno napeti, če ne se lahko zgodi, da si konj zlomi nosno kost.

Drugo, a nekoliko sirovo sredstvo, konje odvaditi brcanja, je vreča, napolnjena z razsekanimi vejami

igličevja, ki se tako obesi zadaj za konjem, da se konj precej vanjo zadane, če nekoliko nazaj stopi ali če je nemiren. Podoba 61. kaže, kako je tako vrečo obesiti. Kadar se rabi to sredstvo, je dobro konja postaviti v

Podoba 60.

bolj ozko stajo. Kakor hitro se konj malo zadane ob vrečo, pa brcna vanjo kakor da bi bil iz sebe. Kolikor besneje konj brcna ob vrečo, tem močnejše pada ta nazaj in brcna ob konjeve noge. Končno se konj zboji vražje vreče in postane miren. V tem trenutku naj eden vrečo zaguglje, da konja zopet udari po nogah. Iz bojznosti pred vrečo si konj ne upa več brcniti in tresoč se po vsem životu ostane miren. Pri nekterih konjih je to ravnanje treba večkrat ponoviti. To sredstvo je bolj primerno za navadne konje, a tudi zlahtnim konjem večkrat ne škoduje, ker se mnogi na ta način brcanja popolnoma odvadijo. —

Konji grizejo iz hudobije, pa tudi iz nevoščljivosti.

Navadno dá konj že naprej znamenje, kadar hoče vgrizniti, in sicer stem, da ušesi nazaj položi. So pa tudi konji, ki brez vsakega vidnega znamenja kar hipoma popadejo.

Če konj grize iz razvade, t. j. iz hudobije, potem ga je težko odvaditi. Večkrat se posreči konja grizenja takole odvaditi:

Na palico se natakne prav vroča kuhana repa ali kos vročega špeha ter se mu ta vroči predmet hitro pomoli, kakor kaže podoba 62. Konj jezno popade ter si pri tem dobro opeče ustni, jezik in ustno nebo. Če se to parkrat ponavlja, se marsikteri konj odvadi popadanja.

Če to sredstvo ne pomaga, potem ne preostaja drugega, kakor dati mu torbo čez gobec, ki se med krmljenjem snema.

Samopomoč in državna pomoč v kmetijstvu.

Iz knjige dr. A. Buchbergerja „Grundzüge der Agrarpolitik“ posnamemo naslednji odstavek, ki je zanimiv tudi za naše kranjske kakorsploh slovenske razmere. Ta odstavek skozinsko potrjuje našo razpravo „Kmetijske razmere na Kranjskem“ in naj služi obenem za odgovor tistim, ki hočejo izpodbijati našo trditev, da si kmet mora sam pomagati.

Dr. A. Buchberger piše: V ostrem prepiru sedanjega časa glede ciljev, ki naj jih ima dobra vlada pri svoji kmetijski politiki, naj se nikdar ne pozabi, da je kmetovanje obrt, ktere uspeh ne sloni le na vnanjih predpogojih zemlje in podnebja in na onih predpogojih, ki jih določuje splošnji red državnega življenja, temveč sloni tudi, in sicer ne v najmanjši meri, na moralni in duševni sposobnosti gospodarja, t. j. uspeh je zavisen od temeljite gospodarjeve strokovne zmožnosti. Zlasti naj se nikdar ne pozabi, da temelji obrtovanje na kmetijskem posestvu na sodelovanju narave, glavnice in dela, da je namen tega obrtovanja pridelovati pridelke in izdelke za prodaj in da ne odločuje o dobičkonosnosti kmetovanja le tržna cena, temveč tudi to, koliko se prideluje na hektaru, kakšni so pridelki in koliko stane pridelovanje. Za visokost kosmatega dohodka iz zemlje in iz hleva, ravno tako za visokost pridelovalnih stroškov in predvsem za kakavost za prodaj pridelanih reči je pa bistveno merodajen način kmetovanja, t. j. ona vsota

gospodarjeve strokovne sposobnosti, ki more z najmanjšimi sredstvi doseči največje uspehe s prirodnimi silami, ki delujejo v kmetijstvu. Brez tehniške vede in znanja, brez vednostne porabe pridelovalnih sredstev, brez umnega spajanja različnih načinov gospodarjenja, brez vsakčasnega prilagodenja pridelovalnega načina na potrebe trga ne bo imelo kmetovanje uspeha, čeprav so tržne cene ugodne.

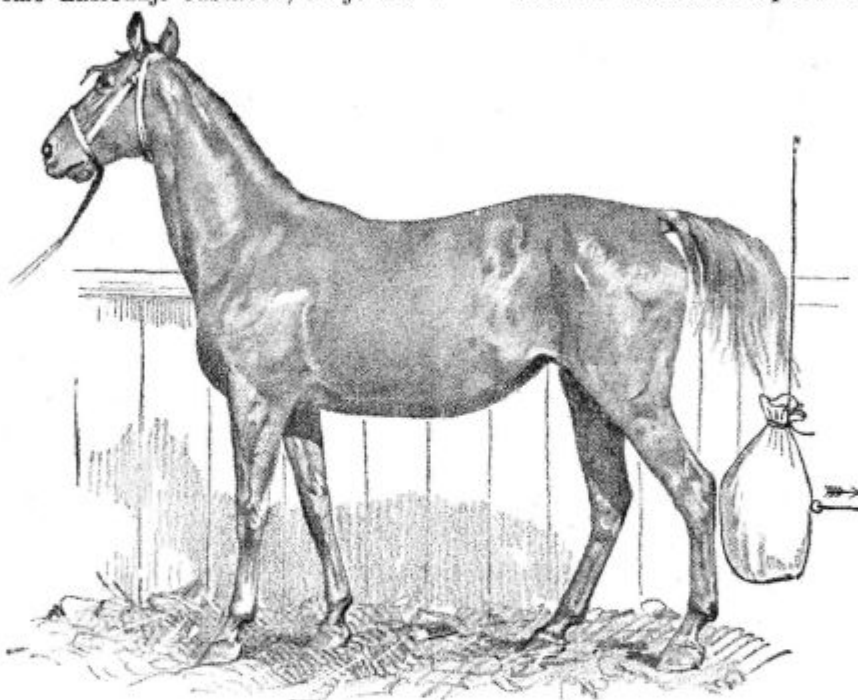
V sedanjem času, ko se tako rado podpira mnenje, da naj vsa in vsaka pomoč pride od države in od njenega zakonodajnega delovanja, ni preveč, če se poudarja, da je vsaka državna namera, če je še tako dobra in zasnovana na široki podlagi, čisto zastoj, če ni kmetovalca, ki bi znal umno kmetovati.

Namesto da bi upali na državno pomoč v prid kmetijstva, naj pridejo kmetovalci rajši do treznega spoznanja, da najboljše državno delovanje more zasebno gospodarjenje pač popolniti, nikdar pa ne more nadomestiti energične porabe sil vsakega posameznega kmetovalca.

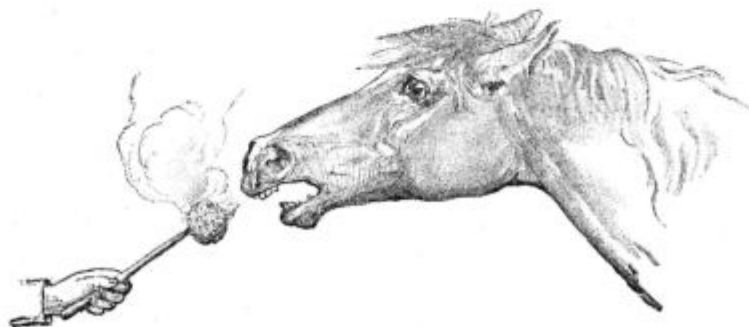
Vipavsko sadjarstvo.

Vipavsko dolino radi imenujejo raj kranjske dežele. Kdor je skusil vipavsko burjo, poletno vročino in sušo ter zelo težavno obdelovanje vipavske zemlje, bo v tem imenovanju čutil precēj ironije. Kolikortoliko opravičenosti ima pa to ime vendarle, in sicer zato, ker je v vipavski dolini dosti žlahtnega, posebno pa jako zgodnjega sadja. Zaradi tega in zaradi vina je

vipavska dolina slovela že v starih časih. Zaslovela bi pa glede sadja gotovo lahko še veliko bolj, če bi se hoteli kaj delavni ter skromni Vipavci polotiti sadjarstva, primernejšega današnjim razmeram. Kakor pred toliko stoletji, tako pridelujejo Vipavci večinoma še dandanes svoje žlahtno sadje. Oni imajo namreč kakor nekda tudi še danes svoje sadno drevje raztreseno nasajeno po vseh zemljiščih, to je po vseh vinogradih in plantah, nekaj tu nekaj tam.

Podoba 61.

Podoba 62.

Sadovnjakov, sadnih vrtov v pravem pomenu besede, to je čezinčez s sadnim drevjem zasajenih zemljišč, kakršne vidimo po drugih slovečih sadjarskih deželah, kakor na južnem Tirolskem, Nižeavstrijskem, Češkem itd., je v vipavski dolini kaj malo. In to je ravno, kar se nam ne zdi pravo. Seveda je neovrgljivo, da kaže v vipavski dolini sadno drevje gojiti le v kar mogoče velikem zavetju ter v obdelanem svetu; na burji in v neobdelanem svetu, to je v takem, ki se ne okopava vsako leto ter se ne gnoji na gotovo število let, v Vipavi sadovnjak napravljati, bi bilo seveda brezuspešno delo. In zato naj bi Vipavci svoje sadovnjake napravili po bolj zavetnih dolinah, posebno v znožjih zapadnih vinogradov, kjer je za trto že tako najboljši prostor. V ta namen bi morali prekopati dotična zemljišča kakor za vinograd, čezinčez, in bi jih morali čezinčez zasaditi s plemenitim sadnim drevjem v pravi gostosti. Drevje bi pa moralo biti takih podlog, ki ne dopuščajo, da bi se na njih razvile jako obširne vejne krone. Zasajeni bi morali biti torej taki sadovnjaki s pritličnim drevjem, ki rodi veliko lepše sadje kakor pa visokodebelnato, s kterege je tudi težavno sadje obirati. Dokler obširnost sadnega drevja to dopušča, bi se med drevjem lahko gojilo tudi prav zgodnje namizno grozdje.

V vipavske sadovnjake naj bi zasajali predvsem zelo fine vrste cepljenih breskev, in sicer krojenice, ne pa kostenice; kajti poslednjih v severnejših krajih, kakor na Dunaju itd., nič ne cenijo in jih torej slabo plačujejo. Zasajali naj bi dalje marelice, ringlote in hruške. Velika prednost sadovnjakov v primeri s sedanjim vipavskim sadjarstvom, ko je sadno drevje raztreseno po vsem posestvu, bi se pokazala v naslednjem:

1.) Ker bi bilo vse sadno drevje na enem prostoru, bi ga bilo mogoče vsega hkrati obdelati, kakor obrezati, okopati, povezati in v svojem času zagnojiti.

2.) Veliko laže bi bilo v sadovnjakih sadno drevje obvarovati pred tatvino in škodljivci (zajci).

3.) Obiranje sadja bi bilo tudi jako olajšano, ker bi ga ne trebalo iskati po vsem posestvu.

4.) Sadno drevje bi po vinogradih ne delalo škode na trtah, kakor jo dela dandanes, ko tam rase.

Da bi se taki sadovnjaki čimprej udomačili v Vipavski dolini, bi kazalo tam ustanoviti posebno sadjarsko društvo, ki bi imelo svojo drevesnico, oskrbovano po strokovnjaku, kakršnih je v Vipavski dolini že precej. Iz društvene drevesnice bi vsak ud dobival na leto gotovo število drevja pravih plemen ter pravih vrst, ki bi jih bilo treba naročiti tudi od drugod, na primer breskve iz Francoskega.

Ob svojem času bi lahko vstopili vsi udje društva v sadje prodajajočo zadrugo, ki bi sama prevzela prodajo sadja v Ljubljani, v Gradcu, na Dunaju.

Take posebne sadne vrte ali sadovnjake je Vipavcem želel že pokojni M. Vrtovec, in jih je imenoval sadne „manderge“ v svoji „Vinoreji“. Kar je ta mož za pravo spoznal že tedaj, ko še ni bilo železnic, je gotovo tembolj priporočljivo dandanes. R. Dolénc.

Vrednost in raba umetnih gnojil v naših razmerah.

(Govoril V. Rohrman na shodu gospodarjev v Novem mestu.)

Umetna gnojila so postala dandanes zelo velikega pomena za napredek kmetijstva. Najlepši dokaz za to so nam velikanske množine teh gnojil, ki se porabijo leto za letom za povečanje in zboljšanje kme-

tijskih pridelkov. Po vseh deželah, ki so količkaj napredovale v kmetijstvu, lahko opazujemo, da se rabijo umetna gnojila v čim dalje večji meri in z najboljšim uspehom. Povsodi uče izkušnje, da se dajo s pomočjo umetnih gnojil doseči lepši uspehi kakor s samim hlevskim gnojem in — kar je glavna reč — da se poraba umetnih gnojil tudi izplačuje, da so namreč večji pridelki, ki se dosegajo s takim gnojenjem, več vredni kakor znašajo stroški za nakup umetnih gnojil.

Da so umetna gnojila tako koristna, prihaja od tod, ker so iz najvažnejših gnojilnih snovi, ker imajo v sebi tiste redilne snovi, ki jih naše rastline posebno veliko potrebujejo, katerih je pa v zemlji navadno premalo in jih tudi s hlevskim gnojem ne spravljamo v zemljo v tisti množini in v takem razmerju, kakor bi bilo želeti. S pomočjo umetnih gnojil izvajamo torej popolnejše gnojenje, ker spravimo v zemljo vse potrebne redilne snovi v zadostni množini. Z umetnimi gnojili se pa da hlevski gnoj tudi nadomeščati, kar velja posebej na travnikih, pa tudi na njivah in v vinogradih.

Če so umetna gnojila vobče tako važna in potrebna za zboljšanje kmetijskih pridelkov, so še posebno važna za naše razmere, zlasti za našo Dolenjsko. To pa iz naslednjih vzrokov:

1. Ker pri nas vobče pridelujemo premalo gnoja. Za njive ga še napravimo, za travnike, ki so gnojenja tudi potrebni, ga pa sploh manjka. Pa tudi naše njive niso najbolje pognojene. Le pomislimo nekoliko, kako pomalem se gnoje naše njive in kako slab in izpran je pogostoma naš gnoj. Gnojenja z gnojnico niti ne poznamo, ker se nam ne zdi vredno napravljati gnojničnih jam, ampak pustimo rajši, da se nam gnojnica odteka in pogubi. V tem oziru nas čaka še mnogo prav hvaležnega dela, da bomo imeli tako dober gnoj kakor ga dobivajo drugod. Pa tudi tisti gospodarji, ki imajo dobra gnojlišča, ki z gnojem skrbno ravnajo, ki rabijo tudi gnojnico in mešanec, ne pridelujejo toliko gnoja, da bi ga ostajalo za travnike in za vinograde; tudi ti gospodarji si morajo pomagati z umetnimi gnojili, če hočejo dosežanje pridelke povečati in doseči lepše uspehe s svojim gospodarstvom.

2. Umetna gnojila so pri nas zaradi tega bolj potrebna, ker se pri nas zemlja bolj izkorišča in bolj izsesava kakor po drugih deželah. Pri nas imamo strniščno setev, tako da dobivamo po dva pridelka na leto. Umevno je, da se na ta način zemlja bolj izmolzuje in da potrebuje vsled tega boljšega gnojenja kakor v krajih, kjer dobivajo na njivah samo po en pridelek na leto. Če v takih razmerah ne skrbimo za boljše gnojenje, ni prav nič čudno, če so naši njivski pridelki vobče slabši in manjši kakor po drugih deželah. Teh slabših naših pridelkov torej ni pripisovati izključno le naši zemlji in našemu podnebjju, kakor bi utegnil marsikdo misliti, ampak tudi nezadostnemu ali bolje rečeno pomanjkljivemu gnojenju. Če je torej opravičena poraba umetnih gnojil po takih krajih, kjer gospodarji dobivajo samo po en pridelek z njive, potem je toliko bolj potrebna po naših krajih, kjer jemljemo zemlji če le mogoče po dva pridelka na leto.

3. Umetna gnojila se pri nas tudi zaradi tega priporočajo, ker smo mali posestniki in ker smo kot taki primorani, da zemljo bolj skrbno obdelujemo in bolj skrbno gnojimo, če hočemo po svojih zemljiščih kaj več pridelati in bolje izhajati. In tu imamo ravno v umetnih gnojilih tisto sredstvo, da se z njim zemlja prisili k večji rodovitnosti.

To so torej razlogi, zakaj so umetna gnojila po naših krajih bolj potrebna kakor po drugih. Vse to je imela tudi naša kmetijska družba pred očmi, ko je začela vpeljevati na Kranjsko umetna gnojila in jih priporočati našim gospodarjem.

Izmed raznih gnojil, ki so se vpeljevala dosedaj na Kranjsko, so posebno važna tista, s katerimi je mogoče povzdigniti travniške pridelke. Važna so pa tudi umetna gnojila za njive in za vinograde.

Še najbolj se priporočajo umetna gnojila za gnojenje travnikov. To pa iz dveh vzrokov. Prvič zato, ker je krma v današnjih razmerah tisti pridelek po naših krajih, ki ga moramo povečati, če se hočemo z živinorejo bolj uspešno pečati; drugič pa zato, ker nimamo za gnojenje travnikov nobenega drugega gnoja. Kar pridelujemo hlevskega gnoja, zadostuje komaj za njive; saj ga navadno še tam manjka. Le po planinskih krajih, kjer se gospodarji pečajo v večji meri z živinorejo in s travništvom, ga pridelujejo po toliko, da ga imajo tudi za travnike. Pri nas ga pa za travnike nič ne ostaja, in zato smo prisiljeni kupovati umetna gnojila.

Če nam naši travniki sploh še kaj rodé — tudi tam, kjer jim čisto nič ne gnojimo — je to pripisati le različnim potrebam in raznovrstnim lastnostim travniških rastlin, kakor tudi tej okolnosti, da se različne travniške rastline v rasti med seboj podpirajo. Tako nam je znano, da pomagajo detelje k boljši rasti trav. Detelje sprejemajo namreč najdragocenejšo redilno snov, dušik, iz zraka in ga potem po svojih koreninah prepuščajo travam. Ravno tako nam je znano, da se nahajajo v travniški ruši poleg večletnih ali trpežnih rastlin tudi take, ki trpé samo eno ali dve leti, katerih korenine torej vsako leto ali vsaki dve leti zopet v zemlji strohne in dajejo kolikortoliko redilnih snovi za druge rastline.

Seveda so pridelki na takih travnikih, ki so sami sebi prepuščeni in se zanje brigamo le ob času košnje, slabi in piči in za sedanji čas popolnoma nezadostni.

Take travnike moramo zboljšati, in zboljšamo jih še najhitreje in najuspešneje, če jih gnojimo z umetnimi gnojili. Izkušnje zadnjih let so nam dobrega dokazale, da so travniki zelo hvaležni za gnojenje, še bolj kakor njive, in da se dajo travniški pridelki s pripravnimi gnojili v vsakem oziru zboljšati. Kjer se je nakosilo prej po en voz sena in otave, se dobita sedaj tudi po dva voza, če se dobro in prav gnoji. In ta uspeh se ne pokaže samo prvo leto, ampak se pozna tudi še drugo in tretje leto.

Lepe uspehe je v tem pogledu dosegla naša kmetijska šola na Grmu, ki je iz pustih košenic, ležečih pred gradom proti mestu, ki so dajale prej samo eno prav revno košnjo, napravila s pomočjo umetnih gnojil tako dobre travnike, da dajejo sedaj po dve košnji na leto. Naša šola porabi vsako leto na svojih travnikih za 200 K umetnih gnojil, pridelala pa zato po 100 q več krme kakor prej. Če računamo 1 q sena le po 4 K, znaša to 400 K več dohodka ali 200 K dobička.

Pa tudi drugod so se dosegli lepi uspehi z umetnimi gnojili na travnikih. Pokazale so se pa tudi izjeme, namreč manj ugodni uspehi. Teh manj ugodnih uspehov pa ne smemo pripisati umetnim gnojilom kot takim, ampak drugim okoliščinam, ki so zabranile ugoden učinek porabljenih gnojil. Tako smo se lahko prepričali, da se v mokrih legah ne da z umetnimi gnojili nič posebnega doseči, dasi smo za take lege

močno priporočali Tomasovo žlindro. Izkušnje so nam pokazale, da se v takih legah toliko časa ne da nič posebnega doseči, dokler se ne odpravi škodljiva moča. Taka zemljišča moramo torej najprej osušiti, da postanejo pripravna za umetna gnojila. Suša tudi slabo vpliva na umetna gnojila. Zato tudi v suhih letih nismo imeli pravih koristi od umetnih gnojil. Tako je bila n. pr. lanska pomlad marsikod presuha za ugoden učinek umetnih gnojil. Večkrat smo pa tudi sami krivi, če nam umetna gnojila premalo koristijo, ali z drugimi besedami, če se nam ne izplačajo. Zgodí se rado, da kupijo gospodarji premalo gnoja, ali pa tudi, da ne kupijo tistih gnojil, ki bi bila potrebna za dotične travnike. Marsikdo kupi samo eno gnojilo, dasi bi trebalo dveh ali morda tudi treh. V vseh takih slučajih ravnamo napačno, in smo sami krivi, če ne dosežemo ugodnih uspehov.

Po dosedanjih izkušnjah so se na travnikih najbolj sponesla tista umetna gnojila, ki so bogata na fosforovi kislini, kakor n. pr. superfosfati in Tomasova žlindra, in na kaliju, kakor n. pr. kalijeva sol in kajnit. S temi gnojili najbolj pomagamo detelji in z njo vred tudi travi, ker ji detelja skrbi za potrebni dušik. Skrajša smo jemali za gnojenje travnikov Tomasovo žlindro in kajnit. Sedaj se pa za naše južne kraje bolj priporočata rudninski superfosfat in kalijeva sol, ker je cena teh gnojil primeroma nižja. Za oral travnika se potrebuje povprek 300 kg rudninskega superfosfata in 100 kg kalijeve soli.

Vkljub temu, da smo dosegli s temi umetnimi gnojili vobče ugodne uspehe, imajo nekateri gospodarji še zmeraj razne pomisleke o teh gnojilih, ki jih moram pri tej priliki omeniti.

Tako se je n. pr. zanesla med naše gospodarje misel, da se dobi s takim gnojenjem slabša krma. Taka trditev je povsem prazna, in vendar najde tu in tam poslušna ušesa, ker se vobče rajši poprimemo slabe kakor dobre misli, najsibo že o tej ali o oni stvari. Trditev, da bi se z umetnimi gnojili poslabšala tečnost krme, je ravno tako malo verjetna, kakor če bi kdo trdil, da dajo sestradani in kumrni voli bolj tečno meso kakor pa volí, ki smo jih zredili s pomočjo žita. Res je, da dobimo v nekaterih letih po naših travnikih bolj prazno seno, toda kaj takega opazujemo le v mokrih letih, ne pa po umetnih gnojilih.

Nekateri gospodarji se zopet zaraditega branijo kupovati umetna gnojila, ker se boje, da bi se z umetnimi gnojili ne zanesla predenica na travnike. Ta bojazen je pa ravno tako prazna, kakor je prazna misel, da se z umetnim gnojem zaseje detelja. Če se po umetnih gnojilih pokaže dosti detelje, ni ta detelja nova, ampak je bila že prej na travniku; toda bila je čisto majčkена, skrita pri tleh, ker je bila v rasti zatrta zaradi pomanjkanja potrebnega živeža. Z umetnimi gnojili torej ne zasejemo nove detelje, ampak jo spravimo le od tal in ji pripomoremo k boljši rasti. Če se na takih travnikih naenkrat prikaže predenica, ni to pripisati umetnim gnojilom, ampak detelji, kajti stem, da začne detelja bolje rasti, pride k moči tudi predenica, ki je pa bila na detelji že prej. Poglejte malo travniško rušo pri tleh, pa se kmalu o tem prepričate. Ravno tako kakor po umetnih gnojilih, se nam predenica pokaže tudi po pepelu, in vendar ne bo nobenemu na misel prišlo, da bi zaraditega pepel zametaval in trdil, da pepel ni dober za travnike, ker se z njim zaseje pre-

denica. Škoda, ki nam nastane zaradi tega, da pride predenica k večji moči, pa tudi ni tako velika, da bi se zastran nje ne izplačalo gnojenje s pepelom ali pa z umetnimi gnojili.

Če moremo umetnim gnojilom kaj očitati, je edino to, da so precej draga; seveda odpadejo pa tudi ti pomisleki, kakor hitro imamo od njih večje koristi kakor znašajo stroški za nakup.

Razen na travnikih so umetna gnojila važna tudi na njivah, predvsem na deteljiščih, pa tudi za druge rastline. Tudi na njivah se dajo pridelki s pomočjo umetnih gnojil izdatno povečati in zboljšati, če se rabijo v pravi sestavi in v zadostni množini, kajti gnojenje s samim hlevskim gnojem, zlasti če ni dober, je pomanjkljivo za marsiktero rastlino. Če na njivah gnojimo tudi z umetnimi gnojili, se dajo doseči pri rastlinah približno taki uspehi, kakršne dosegamo pri živini, če ji ne dajemo samega sena, ampak tudi kaj boljšega, n. pr. otrobe, oljne tropine, tako da lahko rečemo: kar so močna krmila za živino, to so umetna gnojila za rastline. Umetna gnojila so pa tudi takrat važna, kadar manjka hlevskega gnoja. Lep izgled o tem smo imeli letos pri kmetijski šoli na Grmu, ki je pridelala prav lep fižol po ovisišču, in sicer le s pomočjo umetnih gnojil. Ko bo fižol izmlečen, mi bo mogoče več o tem povedati. Če hočemo umetna gnojila rabiti po njivah, je seveda najprej delati poskušnje v mali meri, da se prepričamo, ali se nam izplačajo ali ne, kajti pri njivskih rastlinah je uspeh gnojenja odvisen od mnogih okoliščin, o katerih se je treba v vsakem slučaju posebej prepričati.

Pa tudi za vinograde postajajo umetna gnojila čimdalje bolj važna. S samimi „pušlji“ ne bo šlo pri novih nasadih, ampak je treba hlevskega gnoja ali mešanca, in če ni tega, pa umetnih gnojil. Vsi boljši posestniki naj bi delali majhne poskušnje z umetnimi gnojili v svojih novih vinogradih, da se prepričajo o njih vrednosti. Kmetijska šola na Grmu je napravila letos že tako poskušnjo, o kateri bo pa mogoče šele čez tri leta poročati, ker imajo dotična gnojila zaleži za 3 leta.

Za sedaj so umetna gnojila najbolj važna za travnike in sploh za povzdigo krmskega pridelka. V tej zadevi imamo z njimi tudi že tako bogate izkušnje, da vemo, da se izplačajo. Ne zamudite torej ugodne prilike in kupite potrebna gnojila za letošnje gnojenje. Posnemajte v tem oziru lepi izgled, ki Vam ga daje kmetijska šola na Grmu, in prepričali se boste, da se tudi na Vaših travnikih dajo doseči taki uspehi, če boste z umetnimi gnojili pravilno gnojili in če jih boste rabili v zadostni množini.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 182. Kobila, ki se je letos spomladi ožrebetila, postala je med dojenjem, nekako od meseca julija naprej, silno hudobna, da se vsakdo boji blizu. Kobila za vsako reč zacvili, ne pusti do sebe, brca in če le mogoče ugrizne. Ali je to razvada ali bolezen in kako se odpomore? (I D v S)

Odgovor: Navadno je taka hudobnost posledica razvade. Kako je s tako živaljo ravnati, najdete popisano v posebnem spisu, ki je priobčen v tej številki in je pojasnjen s podobami. Sumno je pa vendar pri Vaši kobili dejstvo, da se je hudobnost naenkrat pok zela, in sicer obenem v brcanju in v popadanju in da je kobila razburjena, kar sledi iz Vaše pri-

pomnje, da za vsako reč zacvili. Iz tega bi se tudi dalo sklepati, da je kobila bolna, da ima kake bolečine in da se vedno boji, da bi ji kdo kake bolečine ne prizadejal. Zaradi tega Vam svetujemo poklicati izurjenega in pravega živinozravnikarja, ne kakega mezača, ki bo kobilu preiskal ter upošteval vse razmere; morda najde bolezen za vzrok tej razburjenosti ter potem lahko da navodilo za zdravljenje. Upoštevati se namreč mora, da ravno pred more silno vplivati na vso žival in da se prav lahko pri porodu izcimi kaka bolezen na možganih, živcih ali kje drugje. Bolezni na spolovilih vsikdar vplivajo na živce.

Vprašanje 183. Pri nas smo ustanovili mlekarstvo za drugo, ki nekemu zato ni dovolji, ker ni na njegovem dvorišču, in si je zato kupil posnamalnik ter kupuje mleko in izdeluje presno maslo. Dotičnik ima trgovino z mešanim blagom, zato vprašam, ali sme imeti kupčijo s presnim maslom na ta patent, ali mora dobiti poleg tega še drugega? (F. Z. v K.)

Odgovor: Vsekakor je izdelovanje kakršnegasibodi masla, tudi iz kupljenega mleka, prosta obrt, ki jo more vsakdo zvrševati. Paž pa tako ravnaje lahko postane samostalna obrt, in potem mora davčna oblast dotičnika prisiliti, da zgleda posebno mlekarstvo obrt, in sicer takrat, če je ta obrt na kaki poseba ali primerno široke podlagi. V Vašem slučaju pa to ne utegae biti, kajti nakup kakih 100 do 200 litrov mleka in njega posnemanje mimogrede, ne da bi bila v to svrhu kaka izvažana oseba nalašč najeta, se pa nikakor ne more smatrati za posebno, samostalno obrt, kajti vse delo je tesno spojeno s kupčijo z mešanim blagom, v katero do gotove mere spada tudi maslo. Koliko je pri nas v deželi trgovcev, ki tržijo z maslom, a nihče nima zato posebnega patenta, čeprav skujuje presno maslo in prodaja kuhano maslo. Če pa kdo poleg kupljenega mleka še svojega rabi za izdelovanje masla, potem je pri majhnih množinah mleka že celo nemogoče smatrati tako obrtovanje za samostalno ter zanjo zahtevati posebnega patenta.

Vprašanje 184. Pri nas je navaja, da vsi občani vprek pasejo jeseni po vseh njivah in travnikih. Ker se je letos zelo dolgo paslo, nisem utegnil čakati z gnojilvijo ter sem svoj travnik poštupal s Tomasovo žindro in s kajnitom. Sosedje se so nad menoj zaradi tega hudovali češ da so ta gnojila strupena, a zgodilo se ni nič; narobe, na pognojnem travniku se je živina še najrajša pasla. Ali so umetna gnojila strupena? (V. L. v K.)

Odgovor: Imenovana umetna gnojila niso za goved strupena, pač bi pa mogel kajnit, v veliki meri zavžit, neugodno vplivati na prebavila, kar je seveda na paši izključeno. V kajnitu je četrtnina kuhinjske soli, zato se živina posebno rada pase na tleh, ki so z njim pognojena. Škodljivo je pa pasti na travniku, ki je pogojen s kajnitom, in sicer zato, ker živina zaradi soli prehlavno travo smuče in je veliko s koreninami izpuli, kar je gotovo slabo. Za kuretino je pa kajnit strup, kajti skušnja uči, da kokoš pogine, če zavžije kosce kajnita.

Vprašanje 185. Koliko popusta se računa pri dajanju vina pri nepretočenem in koliko pri pretočenem vinu? (I D. v V)

Odgovor: Po dvorni naredbi iz l. 1829. je računati pri moštu 5% in pri vinu 2 8% popusta, a dacar je opravičen dovoliti popust za vso goščavo, ki se izkaže pri pretakanju.

Vprašanje 186. Pri nas ima neki posestnik deteljo, ki jo je dobil iz Bavarskega pod imenom „Monatsklee“. Slična je popolnoma naši štajerski detelji, a se stem odlikuje, da izredno hitro rase. Ktera vrsta detelje utegne to biti? (I. Z. na R.)

Odgovor: Nemci imenujejo v nekterih krajih lucerno tudi „Monatsklee“, a ker Vi pišete o detelji, ki je drugače

popolnoma slična štajerski detelji, potem ta ne more biti drugega kakor kaka podvrsta rdeče detelje, katerih je več.

Vprašanje 187. Pri nas na Goriškem (v kanalskem okraju) so vinogradniki z obnavljanjem vinogradov izgubili ves pogum. Za podlogo se rabi riparija, ki sicer dobro uspeva, ko je pa cepljena, pa zaostaja in se cepič bolj debeli kakor podloga. Grozdje pozneje dozoreva in daje slabejše vino kakor ono na kolčeh. Kaj je temu vzrok in kako odpomoči? (J. V. v L.)

Odgovor: Ameriški vinogradi se povsodi, na vsem svetu dobro sponašajo, če se pri napravljanju strokovno pravilno postopa. Če pri Vas ni vse v redu, more biti vzrok temu le neprimerno ravnanje. V drugem pismu, ki ste nam ga poslali v razjasnilo svojega vprašanja, ste sami priznali, da pri Vas ni navada rigolati! Moj Bog, kako morete zahtevati, da bi trte uspevale, če niso sajene v rigolan svet! Prvi pogoj je torej zadosti globoko rigolanje. Morda pa Vaš svet ni za riparijo; tedaj bi bilo poskušati s kako drugo vrsto. Ali pri Vas ni nič vladnih in deželnih strokovnjakov, ki bi Vam šli na roko? Zahtevajte jih in prišli Vam bodo pomagat. Ali kaj gnojite? Brez dobrega gnojenja ameriški vinogradi ne uspevajo. Riparija ima sploh to lastnost, da se kot podloga v pričetku počasi debeli in cepič hitreje, a pozneje se to zravnava. Da bi grozdje na ripariji pozneje zorelo, ne more biti resnično, kvečjemu če trta bujno rase. Pri nas skušnja narobe kaže; v ameriških vinogradih grozdje hitreje zori. Da je pa vino v novih vinogradih slabše, to je stara skušnja tudi pri starem vinstvu; ko bodo trte starejše, bodo dajale tudi boljše vino.

Vprašanje 188. Naš pašnik sega do državne ceste in smo ga do tja tudi uživali. Leta 1898. se je pašnik razdelil in bi morali posamezni deli seveda iti do jarka državne ceste. Vsled nekega prepira s cestarjem sem proizvedoval pri zemljemercu ter sem izvedel, da se je pri razdelitvi preko 6 m odmerilo cesti. Ali je to prav in kaj mi je storiti. (M. M. v Ž.)

Odgovor: Če je tako, kakor Vi trdite, potem ni to prav. Mi smo vprašali pri deželni komisiji za agrarske operacije v Ljubljani, in tamkaj se nam je reklo, da vprašajte pri imenovani komisiji za pravo mejo, in sicer s takim pismom, kakor ste ga nam pisali. Če potem menite, da meja ni prava, zahtevajte od komisije, da se popravi. Sedaj gre to še lahko, ker vsa razdelitev še ni končno veljavna. Zaradi tega Vas tudi svarimo pričeti kako pravdo, ker bi si čisto zastonj nakopali nepotrebne stroške.

Vprašanje 189. Moja 7 mesecev stara žrebica se nenavadno mnogokrat spoti, da je kar vsa mokra. Kaj je temu vzrok in kako naj z njo ravnam, da se ne bo tako močno potila? Žrebica je sicer zdrava. (A. F. na K.)

Odgovor: Da se žrebica nenavadno močno poti, more biti več vzrokov, ki so pa vsi večinoma posledica neprimerne reje. Če je bila žrebica večinoma v hlevu vzrejena in krmljena s krmili, ki tvorijo ne le preobilo mesa in masti, ampak tudi veliko toplote, je čisto naravno, da se bo ob vsakem večjem pregibu precej spotila. Dajte konju dovolj pregiba ter primerno krmo, t. j. dobro seno (pa ne detelje) in oves. Konji z ozkimi prsi, torej z majhnimi pluči, se istotako rahi in hitro poté; v tem slučaju ni nobene pomoči. Nenavadnemu potenju more biti vzrok tudi kaka bolezen, ki je sicer navaden človek ob njenem pričetku ne pozna; zato Vam priporočamo obrniti se do kakega živinozdravnika.

Vprašanje 190. Krava, ki je imela pred otelitvijo toliko mleka, da ni bilo mogoče z molžo ponehati, nima sedaj skoraj nič mleka. Kaj je vzrok in kako naj ravnam, da pride krava zopet do mleka? (A. F. na K.)

Odgovor: Predvsem je bilo napačno, brejo kravo do zadnjega molsti, ker se to navadno poznej kaznuje. Sedaj pa

ni drugega početi, kakor pravilno molsti in vselej skušati do zadnje kaplje pomolsti. Če so mlečne žleze zdrave in nepremene ostale, se bo mlečnost samaodsebe povrnila, kar se navadno kmalu zgodi. Če se je pa z mlečnimi žlezami zvršila kaka izprememba, da več pravilno ne delujejo, potem navadno ni nobene pomoči več, izvzemši, če živinozdravnik na podlagi preiskave dožene kak vzrok, ki se da odpraviti.

Vprašanje 191. Moja sesajoča teleta so mi letos povrsti zbolela za drisko. Pres'm pouka, kako je drisko telet zdraviti? (A. F. na K.)

Odgovor: Če ne pride driska pri teletih od prehlajenja, kar se pa ne kaže potem pri vsih teletih, potem ima svoj vzrok v krmi, ki jo dobivajo krave, ali v kužni bolezni, ki napade povrsti vsa teleta. V prvem slučaju je krmo premeniti in pokladati po možnosti dobro suho klajo in krmila, ki ne delajo preobilne k siline v želodcu. Zlasti se je ogibati pokvarjene krme, gnilega krompirja in repe, zaduhle slame itd. Če je pa driska kužna potem je vse-kakor poklicati živinozdravnika, da bolezni v kali zatre, drugače boste imeli še veliko škodo.

Gospodarske novice.

*** Kletarski tečaji.** Kakor vsako leto, priredi podpisani tekom letišnje zime tri kletarske tečaje pri državni vzorni kleti v Rudolfovem. Vsak tečaj bo trajal tri dni, in se v tem času vsak vinogradnik lahko priuči teoretično in praktično vsemu, kar mu je v umnem kletarstvu treba. Za oddaljene revne vinogradnike, ki se hočejo enega teh tečajev udeležiti, je c. kr. kmetijsko ministarstvo dovolilo podpore od 10 do 15 kron. Prvi tečaj se bo vršil koncem meseca decembra, drugi meseca januarja in tretji februarja meseca. Kdor se misli kterelega tečaja udeležiti, naj to naznani do 15. decembra t. l. c. kr. vinarskemu nadzorstvu v Rudolfovem in naj pove, kterelega meseca bi se najrajši udeležil tečaja. Če pa kdo želi v ta namen dobiti državno podporo, naj priloži spričevalo občinskega urada, da je ubožen.

Bohuslav Skalický,

c. kr. vin. nadzornik za Kranjsko v Rudolfovem.

*** Oves kupuje po najvišjih ljubljanskih tržnih cenah** c. kr. vojni erar, in sicer v vsaki, tudi majhni množini naravnost od kmetov. Ker se na dotednje razglase skoraj nihče ni oglasil, je bila c. kr. kmetijska družba pozvana, naj vmes poseže, zato bo ona skusila posredovati med kmeti in vojaštvom. Vsako soboto od 10—11 dopoldne bo c. kr. kmetijska družba kupovala na podlagi poslanih ali osebno prinesenih vzorcev oves in pozneje tudi drugo žito za c. kr. vojni erar, in sicer v svoji pisarni v Ljubljani v Salendrovih ulicah. Pri nakupovanju bo navzoč zastopnik vojaštva. Plačevalo se bo najmanj po zadnji ljubljanski tržni ceni. Ponujeni oves mora biti primerno čist. Vzorce mora biti enak vsi zalogi; kdor bo na podlagi vzorca prodal in potem poslal slabejše blago, bo imel škodo, ker se blago ne bo sprejelo. Torej pozor in vestno ravnanje. Kmetovalec, poslužite se te prilike, prodati svoj pridelek bolje kakor po prekupcih! Tožite, da v Ljubljani noben trgovec ne pločuje po tržnih cenah, ki so v listih objavljene, sedaj imate priliko prodajati po teh cenah. Kupljeno blago mora prodalalec na svoje stroške poslati v Ljubljano ter tudi užitnino plačati. Prvo kupovanje se bo vršilo prihodnjo soboto, t. j. 6. decembra. Ponudniki po pošti naj gledajo, da bodo vzorec pravočasno došli. Prodajalec, ki osebno pridejo, morejo blago precej s seboj pripeljati. Kupovalo se bo le od pridelovalcev samih in ne od prekupcev.

* **Vinska pokušnja v Krškem** je prav krasno uspešela. Udeležilo se je je nad 400 razstavljalcev s 538 raznimi vini. Obisk je bil tako mnogobrojen, da se je skazala sicer prostorna dvorana mnogo premajhno. V razstavi je vladalo veselo vrvenje do noči. Razen dobre kapljice so tudi hrvatski tamburaši skrbeli za židano voljo. Prišlo je pa tudi mnogo krčmarjev in vinskih trgovcev iz Gorenjske, Štajerske in Koroške, da si nakupijo vina. Vina iz lepih leg so bila res izvrstna. Plačevala so se po 28—34 h liter, nektera so dosegla pa še višjo ceno. Ker je tukajšnje vino letos res dobro in ceno, naj se gg. kupovalci ne zamude z njimi preskrbeti. Naslove vinščakov in vsakojaka pojasnila daje kmetijska podružnica v Krškem. Natančnejše poročilo pričobimo prihodnjid.

* **Močna krmila**, in sicer lanene ter sezamove tropine. bo imela od sedaj naprej družba vso zimo v zalogi, in sicer lanene tropine po 19 K, sezamove pa po 16 K za 100 kg z vrečami vred. Tropine se oddajajo le v celih vrečah po 50 kg.

* **Sol za živino** priskrbuje družba tistim gg. udom, ki sami ne morejo ponjo v Ljubljano, po 10 K 56 h za 100 kg z vrečo vred, in je narcčilom za sol vsekdar priložiti denar, ker se drugače naročitev ne zvrši.

* **Umetna gnojila** za jesensko gnojenje travnikov, in sicer rudninski superfosfat (popolno, cenejše in boljše nadomestilo za Tomasovo žlindro), kostno moko, kajnit in kalijevo sol ima družba vedno v zalogi in prosi pravočasnih naročil, da se bo moglo vsaki želji takoj ustreči. Rudninski superfosfat je po 7 K 25 h, kostna moka po 9 K, kajnit po 5 K in kalijeve sol je po 12 K 60 h. Vse cene veljajo z vrečami vred za 100 kg, postavljenih na ljubljanski kolodvor ali v družbenem skladišču. Vsa gnojila se oddajajo le v celih vrečah po 100 kg, izvzemši kalijevo sol, ki se dobiva tudi v vrečah po 50 kg.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 17. novembra 1902.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gospod deželni glavar Oton pl. Detela, navzoči so bili: podpredsednik gosp. ravnatelj Fr. Povše in odborniki gg. baron Lazarini, Lenarčič, baron Liechtenberg, nadinženir Pavlin, nadživinozdravnik Pavlin, Rohrman, dr. pl. Wurzbach in ravnatelj Pirc.

Predsednik je pozdravil prvokrat k seji došlega odbornika gospoda nadinženirja Pavlina ter je izrazil nado, da bo svoje znanje vsekdar posvetil družbenim smotrom.

Odbornik gospod Lenarčič je poročal o predlogih zastran pospeševanja perutninarstva. Njegovi predlogi so bili sprejeti ter se je izvolil poseben perutninarski odsek, sestojč iz gg. Lenarčiča, A. Pavlina in Rohrmana.

Deželnemu šolskemu svetu se je stavil predlog, kako razdeliti državno in deželno podporo za šolske vrtove.

Vsled poziva c. kr. kmetijskega ministrstva, naj se glavni odbor izreče o nasvetu c. kr. deželne vlade glede bodoče porabe državne podpore v prosepah govedoreje, je odbor sklenil nasvetovati, da je ostati pri sedanjem načinu porabe te podpore. Ta ukrep, je bil soglasen. Naročilo se je tajništvu to v odgovoru na c. kr. deželno vlado na podlagi dosedanjih izkušenj utemeljiti ter pri utemeljevanju ozirati se na razloge, ki so se v debati poudarjali.

Prošnje dveh mlekarških zadrug za državno podporo je odbor sklenil c. kr. kmetijskemu ministrstvu toplo priporočiti.

O prošnji občine škocijanske za dovolitev novih semnjev se je glavni odbor izrekel v zmislu izreka trgovske zbornice pri-trjevalno.

Vsled poziva deželnega odbora, naj se odbor izreče, če je društvo za obdelovanje barja podpirati z deželnimi sredstvi in s kako vsoto, je odbor sklenil odgovoriti, da mu o delovanju društva ni zadosti znanega, ne ve kaj namerava, zato tudi ne ve, kakšna vsota je potrebna.

Za nove ude so bili predlagani in sprejeti gg.: Louis Prašnikerjevo oskrbništvu v Mekinah; Sajevec Jakob, posestnik na Visokem; dr. Vrečko Josip, odvetnik v Celju; Kralj Josip, posestnik na Celinah; Bralno in kmetijsko društvo »Gospodar« v Petrovčah; dr. Zarnik Tomo, okrožni zdravnik v Zagorju ob Savi; Penko Ivan, posestnik v Parju; Jazbec Josip, posestnik v Dupeljnah; Vinarsko in sadjarsko društvo v Selu na Vipavskem; Stezinar Martin, posestnik na Trati; Tolazi Tomaž, posestnik v Novi Vasi; Kavalar Ivan, posestnik v Hrušici.

Razglas

o prihodnjem tečaju na podkovski šoli v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1903.

Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja živine in mesa.

Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem in naj ji priloži:

- 1.) izpisek iz krstne knjige (ali krstni list),
- 2.) domovinski list,
- 3.) šolsko spričevalo,
- 4.) učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru,

- 5.) župnikovo ali županovo spričevalo o poštem vedenju.

Ubožni prosilci, ki se ne morejo šolati ob svojih troških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti po 100 K podpore pri kmetijski družbi. Prosilec za podporo mora svoji prošnji poleg navedenih prilog priložiti še:

- 6.) ubožni list in

- 7.) potrdilo, da je bil že 2 leti za kovaškega pomočnika.

Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se do 15. decembra t. l. pošljejo vodstvu podkovske šole v Ljubljani.

Šola bo trajala do konca junija 1903.

Kdor dobro prestane preskušnjo, more po postavi iz 1873. l. dobiti patent podkovskega mojstra; brez preskušnje pa sedaj nihče ne more postati podkovski mojster.

Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za živež in za stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolskem poslopu.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na Spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih bolezni, pa tudi premalo izurjenih živinskih in mesovnih oglednikov, zato naj bi skrbelo županstva, da dobodo vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in mesovnega oglednika.

Oton pl. Detela.

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiwels-Trsteniški,
začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vsrile dne 29. in 30. decembra t. l., in sicer 29. decembra skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole, 30. decembra pa za učence

podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisnem vodstvu do 15. decembra t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani,
dne 5. oktobra 1902.

Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški.

V a b i l o.

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Šentvidu nad Ljubljano, ki bo v nedeljo, 7. decembra 1902 po krščanskem nauku v občinski pisarni v Šentvidu.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnikovo.
2. Plačevanje udnine za leto 1903.
3. Vpisovanje novih udov.
4. Naročanje drevesec.
5. Razni predlogi in nasveti.
6. Volitev novega odbora in načelnika.

Kmetijska podružnica v Šentvidu nad Ljubljano
dne 18. novembra 1902.

Anton Belec, načelnik.

Opomnja: Če bi v določenem času ne bilo navzočih zadostno število udov, se bo čez pol ure vršil drug občni zbor, ki bo sklepal ne glede na število navzočih udov.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice gorjanske, ki bo dne 7. decembra t. l. v posojilnični dvorani v Gorjah.

S P O R E D :

1. Nagovor načelnikov.
 2. Poročilo tajnikovo.
 3. Vpisovanje novih udov in pobiranje udnine za l. 1903.
 4. Razni nasveti.
- Gorje, dne 16. novembra 1902.

Jakob Jan, načelnik.

V a b i l o.

na občni zbor kmetijske podružnice v Cerkljah, ki bo dne 14. decembra t. l. ob treh popoldne pri »Matevžu« v Cerkljah.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnikova.
 2. Pobiranje udnine.
 3. Predlogi in nasveti.
- Andr. Kmet,** načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Radečah, ki bo dne 8. decembra t. l. takoj po prvi maši v šoli.

S P O R E D :

1. Poročilo o sedanjem stanju podružnice.
 2. Dogovor glede trtnice.
 3. Pobiranje udnine za l. 1903. in zglasitev morebitnih naročil na žveplo in galico.
 4. Posameznosti.
- Ako bi ob določenem času ne prišlo zadostno število udov, bo pol ure pozneje občni zbor sklepčen pri vsakem številu udov. Radeče pri Zidanem mostu, dne 25. novembra 1902.
- J. Pretnar,** t. č. načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Radomlju, ki bo dne 7. decembra t. l. ob treh popoldne v šoli.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnikovo.
 2. Poročilo blagajnikovo.
 3. Nasveti, ktere potrebščine naj se pri kmet. družbi skupno naroče.
 4. Pobiranje udnine za leto 1903.
 5. Raznoterosti.
- V Radomlju, dne 20. novembra 1902.

Ivan Kuhar, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Begunjah, ki bo v nedeljo 7. decembra t. l. ob treh popoldne v šoli.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika.
2. Pobiranje udnine za l. 1903. in naročanje drevesec.
3. Slučajnosti.

Kmetijska podružnica Begunje (Gorenjsko),
dne 23. novembra 1902.

V. Zavrl, načelnik.

Razpis daril

iz cesarja Franca Jožefa I. zaklada za stare in zveste kmetijske posle.

Iz tega zaklada, ki je bil ustanovljen l. 1898. v proslavo vladarjeve petdesetletnice, se letos odda deset daril po 20 kron.

Ta darila se razdele meseca decembra takim kmetijskim poslom s Kranjskega, ki še sedaj služijo in se izkažejo, da so npravnega vedenja in da služijo mnogo (najmanj 30) let neprenehoma pri eni in isti hiši, ki se peča s kmetijstvom, pa doslej še niso bili obdarovani.

Piošnje je vložiti

do 10. decembra t. l.

pri podpisnem odboru.

Vsaka prošnja (ki je ni treba kolekovati) mora biti potrjena od domačega gospoda župnika in od županstva.

Podpisani odbor prav prijazno prosi vse one, ki so jim taki posli znani, naj jih opozore na ta razglas ter jim pomagajo sestaviti prošnjo, ali pa naj jo naredo namesto njih.

Glavni odbor o. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. novembra 1902.

Listnica uredništva.

S. M. v Č. Ker pri nas gobe imenujejo razne izrastke na koži, zato Vam toliko časa ne moremo dati nobenega sveta, dokler nam teh gob natanko ne popišete. — Redilni prašek za živino je vsak enake vrednosti, a nobeden ni vreden denarja, ki se zanj da. Najboljši redilni prašek je dobra krma in dobra postrežba.

M. J. na V. Take cevi dobite pri tvrdki Anton Eichler na Dunaju, IV., Favoritenstrasse 20 ali pri Rudolfu Schwarzku na Dunaju, III., Reisnerstrasse 41.

J. R. v J. Da se vino močnejše naredi, je edino le špirit, ki se dolije.

A. B. v D. Kravjega sira sedaj ni v deželi nič naprodaj, je ves razprodan. Če se kje dobi ovčji sir, nam ni znano; če nam pa kdo sporoči, Vam hočemo prijaviti.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 32 K, na 1/2 strani 16 K, na 1/4 strani 10 K in na 1/8 strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1902. Leto XIX.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 26. novembra 1902. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago K 60.— h do K 68.— h; nemška detelja (lucerna) K 125.— h do K 135.— h; gorenjska repa K 80.— h; laneno seme, domače ozimno K 30.— h do K 30.50 h; konopno seme K 20.— h do K 22.— h; kuminovo seme K 55.— h do K 60.— h.

Fižol: Rudeči ribniški K 10.20 h; rudeči Hrvat K 9.40 do K —.—; prepeličar (koks) K 11.40 do K —.—. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistenega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene K —.— h do K —.— h. brez dima sušene K 12.— h do K 19.— h.

Orehi domači: K 34.— h do K 38.— h.

Ječice nove: K 5.— h do K 7.— h za 100 klg.

Med čist: po K 76.— h do K 80.— h.

Kože. Goveje, težke nad 45 kg po K 84.— h do K 86.— h.

težke od 30 do 45 kg " " " " 76.— " "

lahke " " " " 74.— " " " "

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 60 h klg.)

Telečje kože: K 1.04 za kg.

Kozličeve kože po K 1.45 h do K 1.55 h.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 78 do — h za kg.

Druge vrste 46 do 56 h za kg.

Kože lisic po K 10.— do 10.50

" kun belic " " 22.— " 24.—

" rumenic " " 30.— " 36.— za par.

" dihurjev " " 6.— " 6.50

" vidr " " 17.— " 18.—

Kože zajcev po K 30.— do 32.— za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po K 32.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 26. novembra 1902. Pšenica K 8.40 h, rž K 6.95 h, ječmen K 6.85 h, oves K 7.— h, ajda K 9.30 h, proso K 8.20 h, turšica K 7.45 h, seno K 3.45 h, slama K 3.50 h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Na Dunaji, 26. novembra 1902. Pšenica K 7.75 h, rž K 6.38 h, oves K 6.66 h, turšica K 6.70 h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Lepa domačija,

obstoječa iz gospodarskih poslopij, rodovitnih njiv in dobrih travnikov, oddaljena pol ure od Ljubljane, prodaja se takoj pod roko po nizki ceni. V hiši izvršuje se gostilniška obrt in je prikladna za vsako podjetje. Pojasnila dajo se v

Kmetiski posojilnici v Ljubljani,
Marije Terezije cesta. (85—2)

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

v Ljubljani na Marije Terezije cesti št. 1
poleg Knezovega magacina, obrestuje hranilne vloge

 po 4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka, kojega zavod sam za vložnike plačuje.

Izposoja pa na zemljišča proti vknjižbi, proti 5 1/2 % tudi na drugi in tretji, če varni stavek.

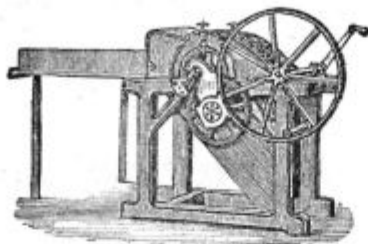
Proti amortizaciji, to je uničevanju dolga pa izposoja denar samo po 5 1/4 % ter proti polletnemu odplačilu 1 1/2 % dolga vsacega polleta, tako, da se skupno proti 6 3/4 % dolg v 27 letih popolnoma izplača.

Rezervni zaklad znaša 67.000 kron ter se vsako leto množi po prispevkih čistega dobička. Ker je posojilnica vstanovljena z neomejeno zavezo je varnost hranilnih vlog s tem zajamčena (86—2)

Tovarna za kmetijske stroje Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlergasse šte. 19

priporoča svoje najnovije zboljšane mlatilnice, slamoreznice, gepeljne, trijerje, rebljače, postavljene franco do vsake železniške postaje pod jamstvom in razne druge za kmetijstvo potrebne stroje, ter tudi take za vodovode, ki sami vodo gonijo iz globoko ležečih studencev na zemljišča, katerim vode primanjkuje. (68-8)

Cenike pošilja zastonj.

Stanje hranilnih vlog:
16 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
okroglo 370.000 kron.

✧ **Mestna hranilnica ljubljanska** ✧

na Mestnem trgu zraven rotovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od uloženih obresti plačuje hranilnica sama, ne da bi ga zaračunila ulagateljem.

Za varnost ulog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da ulagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne uloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4¹/₂% na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolжник toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolжник poplačati dolg z obrestmi vred na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na na leto 6% izposojenega kapitala. (64-8)

Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje, in sicer po 4¹/₂% do 5%.

Bukov žir ali zrnje (bukovce), sveže smrekove storže in smrekovo seme, kakor tudi suhe jedilne gobe, sejalni želod, posušen želod, seno, češminje, potem krompir (tudi cele vagone) (74-6)

kupuje po najvišjih cenah debelo in drobno

Jos. Leuz,

trgovina z deželnimi pridelki
Ljubljana, Resljeva cesta 1.

Olje za stroje 1 kg 30 kr.
Peči za petroleum od 6 gld. naprej.

Zemana ≡
slamoreznice, klinje, gepeljni, čistilnice, motori, trombe in cevi so (84-3)

najboljše.

Zaloga:

Ljubljana, Poljanska cesta št. 24.

Služba vinčarja

se odda s 1. marcem 1903 z letno plačo 900 K pri kmetijski podružnici v Metliki. Ako bi hotel viničar prevzeti tudi streljanje proti toči, dobi za to 60 K na leto pri mestni občini v Metliki.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje, opremljene s spričevali o sposobnosti in sedanjem službovanju do **15. decembra t. 1.** pri podružničnem načelniku.

Kmetijska podružnica v Metliki,
dne 25. novembra 1902.

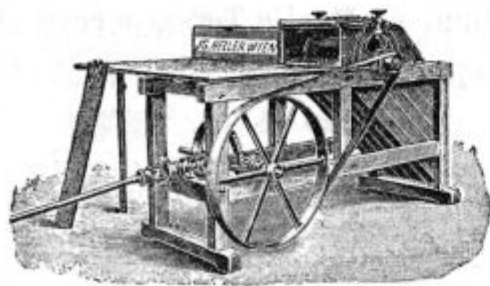
(88-1)

Val. Burnik, načelnik.

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

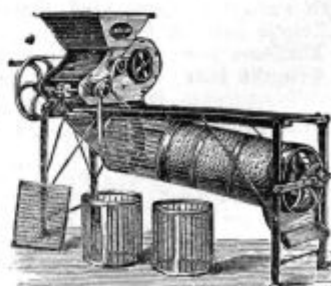
Vnovič znižane cene!

Trijerji (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi.

Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori. Mehovi za žveplanje trt.

Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. Slamoreznice jako lahke za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi.

IG. HELLER na Dunaju, II./, Praterstrasse 49.

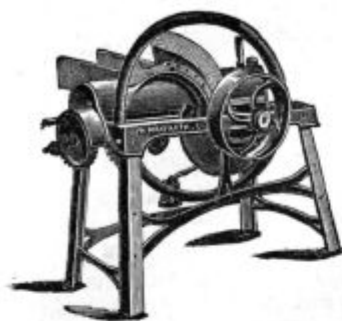
Zastopniki se iščejo! — Ceniki brezplačno!

(80-20)

Pred ponarejenjem se je posebno treba varovati.

! Stroji za napravo krme!

Slamoreznice z patentovanim valčnim tečajem z obročasto pripravo za mazanje z največjo lahkoto pri gonjenju, vsled ktere se prihrani 40% gonilne sile; stroji za rezanje repe in krompirja,

mline za drobljenje in mečkanje žita, parni kotli za napravo živinske krme, štedilne peči z posteklenimi in neposteklenimi kotli za vstaviti, in sicer: premične in nepremične za kuhanje in parjenje živinske krme, za krompir, ter za vsako drugo gospodarsko porabo doma in na polju; dalje: rebljači za koruzo, žitne čistilnice, trijerje, prebiralnike, ročne stiskalnice za seno in slamo, stalne in premakljive. Dalje vsakovrstne mlatilnice, gepeljne, železne pluge, valarje, brane. Najboljše stroje za sejati „Agricola“ brez premene koles; potem samodelujoče brizgalnice za vničenje njivne gorčice, drevesnih škodljivcev in proti strupeni rosi (Peronospora), izdeluje in prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, najboljši in skušeni sestavi. (82-3)

PH. MAYFARTH & drug.

tovarna kmet. strojev, livarna in fužina na par
Ustanovljena l. 1872 — 850 delavcev.

DUNAJ, II. Taborstrasse št 71.

Odlikovan z nad 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnam.

Obširne cenike zastonj. — Zastopniki in prekupei se iščejo.

J. Blasnikova tiskarna v Ljubljani izvršuje vsa tiskarska in litografska (kamenotiskarska) dela po najnižjih cenah.

Cene najnižje.

Nova trgovina

v Ljubljani

Sv. Petra cesta šte. 4.

Priporočava svojo popolnoma novo bogato urejeno manufakturno trgovino raznovrstnega **modnega in suknenega blaga**, veliko zalogo solidno izdelanih **modrcev**, ženskega in moškega **perila, kravat, dežnikov**, belih in suknenih **zastorov**, vse vrste namiznih in posteljnih **prtov**, kakor tudi **odeje** (kovtre) in **koce** za postelje in konje itd. itd. Založila sva tudi vse **krojaške potrebščine** s katerimi bodeva cenj. krojačem in šiviljam ustreči zamogla.

Dalje priporočava častiti duhovščini izvrstna **platna**, lepe **preproge**, črna **sukna** itd. itd.

V nadi, da si pridobiva z niskimi cenami ter samo pristnim blagom, pod strogo solidno in točno postrežbo popolno zaupanje p. n. občinstva, bilježiva

z odličnim velespoštovanjem (90-1)

Kotzbeck & Kostevc

trgovca na Sv. Petra cesti št. 4 v Ljubljani

nasproti hotela pri Avstrijskem caru.

Uzorce pošiljava na zahtevanje poštine prosto.

Vse vrste slamoreznice

lahko tekoče za na roko in do najmočnejših za na gepelj ali vodno moč v veliki izbiri priporočata

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino na debelo in drobno in zaloga poljedeljskih strojev

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

Tudi se dobijo po najnižji ceni vsi drugi poljedeljski stroji kakor: **gepeljni, mlatilnice, reporeznice, mline za šrotati in mleti, preše za sadje in grozdje, trombe in cevi za vodovode in sploh vsa železnina.** (87-1)

Slovenske cenike razpošiljamo na zahtevo brezplačno.

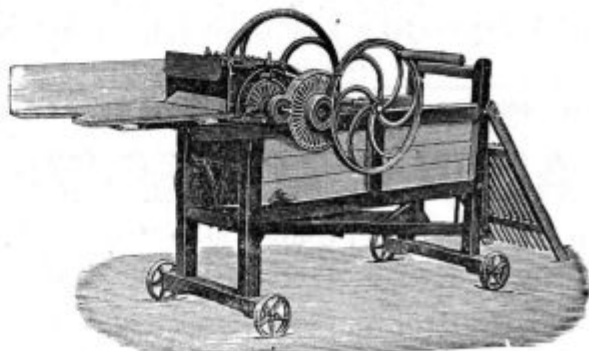
Naznanilo in priporočilo.

Vsojamo si našim p. n. odjemalcem vljudno naznaniti, da smo našo dosežanjo zalogo, pod vodstvom gospoda **IVANA KOMATIČA**, iz Figabirtovega dvorišča

preselil v hišo pri Dunajski šrangji na dvorišču.

Tu bodeimo imeli veliko izbiro vsakovrstnih poljedeljskih strojev kakor znano najboljše vrste po zmernih cenah, ktere na korist vsakemu odjemalcu najtopleje priporočamo.

Posebno priporočamo izborne slamoreznice patent „Austria“, po ameriškem sistemu urejene, ktere se gonijo z ного ali pa z gepeljnom; patentovane **kosilne stroje**, mlatilnice zelo močne s patentovanim pokrovom ter tečajji iz mede (Messing) na krogelje, prav izvrstno tekoče, itd.

Postavljanje strojev z gepeljni preskrbimo brezplačno, ter jamčimo za popolnost vsakega stroja. Manj premožnim damo naše stroje tudi proti plačilu na obroke.

Z velespoštovanjem (89-11)

K. in R. JEŽEK

tovarna kmetijskih strojev in livarna železa v Blanskem.

Mala naznanila.

Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno pripraviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presežati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objavo med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Istrsko vino, belo in črno, novo in staro, po prav zmernih cenah, dobi se vedno pri Venceslavu Križmaniču v Tinjanu pri Pazinu. Slovenske rodoljube opozarjam na letošnjo dobroto istrskega vina, ter se priporočam, da me z naročili mnogobrojno počaste. (196)

Milarno (Seifensiederi) popolnoma urejeno z vso opravo se pod ugodnimi pogoji takoj proda. Več pove G. Hribar na Vrhniki. (197)

500 hl dolenskega vina, pristno blago, iz stare trte, je naprodaj v okolici Stare gore pri Mirni. — Več se poizve pri Jos. Novaku v Stari gori, pošta Mirna. Dolenjsko. (198)

Psa, čuvaja, 5 mesecev starega, črne barve, prav lepega ima naprodaj Franc Pavlič, posestnik na Glincah št. 12 pri Ljubljani. Cena po dogovoru. (199)

Smrekove smole, čiste, kupi in spréjema ponudbe c. kr. kmetijske družba v Ljubljani. (200)

Trideset prasičkov, po 6 tednov starih, čistokrvne jorkširske pasme, marjaški in svinjce, prav lepa žival, nadalje: štiri biki plemenjake, 2 siva (švicke pasme) in 2 beljanca, vsi po 18 mesecev stari, prav lepi, nadalje več krav in junic je naprodaj pri Karol Počivalniku v Ljubljani, Sv. Petra cesta, hotel »Lloyd«. Cena po dogovoru. (201)

Dva bika, jeden domače sive pasme star 14, drugi pingavec 16 mesecev star ima naprodaj Ivan Tegelj v Planini pri Rakeku. Cena po dogovoru. (202)

Čebelarstvo orodje, panje kakor tudi vse potrebščine naprednega čebelarstva ima vedno v zalogi Ivan Bilec, trgovec v Il. Bistrici. (203)

Dober sir, več stotov in tudi manj, kupi Mart. Kovač v Dipalji vasi na Koroškem, pošta Pontabelj. (204)

Služba vrtnarja.

Z 1. februarjem prihodnjega leta 1903. nastopiti je na vrtu deželne kmetijske šole na Grmu pri Novemestu na Dolenjskem služba vrtnarja. Vrtnar mora biti zmožen zelenjadarstva in cvetličarstva, zmožen mora biti tudi slovenskega jezika v pisavi popolnoma.

Prednost ima oženjeni vrtnar z majhno družino, katerega soproga bi hotela zelenjavo in cvetlice na trgu v Novemestu prodajati.

Plača znaša 840 kron na leto ter 10% od odprodane zelenjave in cvetic. Stanovanje, obstoječe iz dveh sob in kuhinje je prosto, prosta je tudi poletna zelenjava.

Resnično delavni ter pošteni prositelji, vložje naj lastnoročno pisane, s spričali prevedene prošnje pri podpisnem vodstvu do 15. decembra. (89-1)

Vodstvo kranjske kmetijske šole na Grmu,
dné 15. novembra 1902.

ALBIN C. ACHTSCHIN

v Ljubljani, Wolfve ulice št. 8

priporoča se za izvršitev vsakovrstnih

▲ ključarskih, stavbenih in umetnih del ▲

za napravo in vpeljanje vodovodov po hišah in celih občinah. (80-4)

Izdeluje nove in popravlja stare strelovođe.

Naprodaj je tudi en velik gepel po prav niski ceni.

Odlikovana kotlarska obrt

Ant. Križnič-a

v Kanalu
na Primorskem.

Priporoča

žganjarske kotle vseh sistemov

k praktičnemu kuhanju žganja. — Za izborna delovanja vsakterih svojih žganjarskih kotlov jamó!

Ilustrovan cenik pošilja franko.

Slavne mlekarnice in sirarnice, zahtevajte ilustrovan cenik vseh vrst in sistemov **sirnih kotlov**, katerega razposiljam brezplačno in franko.

Da se vsa dela trpežno, čedno in solidno izdelata, daje popolno poročstvo.

Mlekarnicam in kmetijskim zadrugam dovoljujem plačila na obroke. (18-11)

Cementne cevi

v 14tih velikostih od 5 do 100 mm v premeru; korita za svinje, pokriva in predstavlke za studence, sohe za žičnate ograje, mejnike, nagrobnike. Na celem jugoslovanskem edina izdelovalnica cementnih (79-3)

mozaičnih ploč,

v krasnih bojah za tlakanja cerkev, koridorjev, verand, vež, trotirjev i. dr. izdeluje in priporoča

JOS. MURSA

na Krapji pri Ljutomeru.

Ceniki zastoj in franko.

Tako težke
prasiče

vzgojite v 11 mesecih, če pridevate krmí

Barthelново poklajno apno.

Tako je pisal gosp. J. Melzer 9.12. 1895:

Z Vašim poklajnim apnom dosegel sem v 11 mesecih pri navadnem dobru prasičku

težo 250 kg (63-5)

Barthelново poklajno apno je najboljšje in najcenejše sredstvo za vzgojo mlade živine; pri kravah pospešuje, da iste več in boljše molzejo; preprečuje kostonnico, potem otrpnenje pri žrebetih, teletih in prasičkih; preprečuje glodanje lesa, ter da živina ne pije gnojnice in pospešuje pri kokoših valenje jajc itd. itd.

Popis z ocenami brezplačno.

En zavoj tega poklajnega apna 5 kg za poskus stane 2.- K pri

M. Barthelnu in drug.,

na Dunaju X., Keplergasse 20.

Dopisuje se slovensko!